СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

Рôкъ VII. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 23-го Марця 1899. | Число 12.

Календарь.

...ць.
Ч. Софронія
П. Өеофана, Григорія
С. Никифора, Христины
Н. 2. ПОСТА. Венед. Алекс.
П. Агапія
В. Савина
С. Алексія преп.

Змѣстъ

...сподарка Победоносцева. — Вѣсти зъ ...ики. — Вѣсти изъ старого краю. — ...нки. — Посмертни вѣсти. — Смѣш... — Фейлетонъ: Машина затрубѣла. — ...омый перестунникъ. — Оголошеня.

...одарка Победоносцева.

„Ст. Петербургскія Вѣдо...ти“, російска газета, що ...одить въ Петербургу о...кала вже другу „пере...огу“, зъ тымъ, що по ...бѣ міністеръ внутрѣн...ихъ справъ може закрыти ...не выдавництво. Сеся ...сторога наступила за ...до „Ст. Петербургскія ...мости“ выступили про... Победоносцеву, обер...уратору російской пра...вной церкви. Щобъ ...голѣ мали поняте, якъ ...ть російскй газеты за...яють ся на зверхну ...ть російской православ... церкви, мы наводимо ...татю.

„Управляючій Синодъ ...ъ хвилево потрѣбный ...рови І. зô взглядôвъ по...чныхъ и его-бъ вже дав...сунули, якъ бы звôль...а его мѣсце не высунувъ ся свѣтскій настоятель надпрокураторъ. Въ послѣдныхъ двайцять лѣтахъ ставсь вôнъ всемогучимъ паномъ церкви и цѣлого духовеньства. Нашъ знаменитый богословъ калускій архіерей Антоній слушно сказавъ про него, що есть вôнъ въ Россіи наймогутнѣйшимъ володаромъ, котрого власть больша вôдъ міністрôвъ, цѣлого сенату и цѣлои найвысшои рады. Его власть стане на будуче небесцечною для Россіи а теперь она еи нещастемъ. Се вже не начальный прокураторъ, котрый оскаржуе передъ архіереями провинившихъ ся духовникôвъ, анѣ не береже згôдности ухвалъ Синоду зъ загальными уставами, але се могучій и деспотичный володаръ, котрый здобувъ собѣ догматъ непомыльности, понятый ще ширше якъ въ католицкôй церкви, бо сеся непомыльность простягаесь на всѣ адміністраційнй и економічнй справы духовеньства а навѣть на школы. До посѣджень Синоду покликують теперь лишь тыхъ, котрй вмѣють мовчати и сповняти покôрно приказы оберпрокуратора, а кождого метрополита, чи архіерея, що бажавъ бы бути самостôйнымъ, переслѣдують, усувають зъ его становиска на горше або замыкають до монастыря."

Ту „Петер. Вѣдомости" вычисляють цѣлый рядъ архіереѣвъ замкненыхъ до монастырôвъ, а опôсля вычисляють иншихъ, зненавидженыхъ діецезіянами а однакъ нагороджуваний орденами, брилянтовыми митрами, або архіепископскими почестями, бо суть милй оберпрокуратору.

„Навѣть слабно звѣстныхъ за границею архіереѣвъ и архімандритôвъ — пишуть дальше „Ст. Петер. Вѣдомости" — усувають въ такй закутины, де не можуть нѣчо вдѣяти, але за те мусять мовчати, бо нѣхто не вчуе ихъ голосу. Познакомлюють ся они зъ Сибѣромъ и зъ Камчаткою, если розгнѣвають всесильного пана, але така кара оправдуесь добромъ церкви; не йдуть они на выгнане а переносять ихъ лишь на иншу посаду. На якъ широку скалю практикуесь щось подôбного, можна пересвѣдчитись зъ того, що въ послѣдныхъ чотирохъ рокахъ въ могилевскôй епархіи змѣнили архіерея ажь пять разôвъ. Натомѣсть прислужники оберпрокуратора осѣдають найважнѣйшй метрополичй и архіерейскй столицѣ, не разъ навѣть безъ формальнои ухвалы Синоду; по просту зъ ласки надпрокуратора. Дойшло до того, що митрополитъ Володиміръ, подчасъ своеи интронізаціи въ Москвѣ сказавъ до люду: „Власть надпрокуратора вчинила метрополитовъ и архіереѣвъ та цѣлый Синодъ нѣмымъ орудіемъ волѣ надпрокуратора, властиво навѣть его рабами, и тому російска церковь немае силы и значѣня, можна сказати, що его нема вже зовсѣмъ."

Але про все те можна-бъ сказати за границями, въ Россіи оно небеспечно, тожь говоримо лишь про те, що приказуе намъ говорити любовь вôтчины. До чого довела подôбна господарка? До того, що найважнѣйшй епископскй столицѣ позанимали каріеровичѣ и неуки, переважно повдовѣлй свѣтскй попы, що мають чимало дѣтей, що стоить въ суперечности зъ канонічными приписами, котрй постановляють, що архіереемъ и митрополитомъ може стати лишь монахъ.

Такй архіереѣ вôддають монашй майна своимъ сынамъ, а щобъ дати придане донькамъ, лупять парафіяльныхъ попôвъ, дивлячись крôзь пальцѣ на розличнй ихъ выбрики.

Наслѣдкомъ того ширить ся беззаконіе, попы занимають ся гандльомъ, управою тютуну або буракôвъ, доставами, а церквы ихъ все замкненй; богослуженя такъ поскорочувано, що навѣть въ Москвѣ, на Кремлю бувають они короткй въ самй найбôльшй празники; а вечѣрень нема нѣколи. Самъ московскій митрополитъ не вôдправляе вже богослужень. Зъ духовныхъ семинарій выходять попы необразованй, дуже сумнѣвнй подъ взглядомъ моральности, а если вѣрять то дуже слабко. Досыть часто лучаесь, що зовсѣмъ не вѣрять въ истноване Бога.

Канонічне право православныхъ приказуе, що священничихъ свячень не можь одержати передъ 30 рокомъ житя, а тымчасомъ чимало есть попôвъ-молокососôвъ. Крôмъ того, попôвска каста стае чимъ разъ бôльше ексклюзивною, що можь поняти, бо наколи такъ попамъ добре при теперѣшнôй господарцѣ, то хотять они самй выключно корыстати зъ усѣхъ выгôдъ. То-жь не разъ появляють ся такй статѣ въ урядовôй часописи синоду, въ „Церковнôмъ Вестнѣку", въ котрыхъ особы зъ непопôвской касты, що хотять посвятитись духовнôй праци, прозывають интрузами и т. д.

Духовеньство засмакувавши въ матеріялізмѣ, котрого вѣра сумнѣвна, вôдчужилось вôдъ народу. Тымъ можь пояснити надзвычайный зрôстъ сектъ въ послѣдныхъ часахъ, передовсѣмъ штундистôвъ, шалапутôвъ и баптистôвъ.

Если-бъ въ Россіи заведено свободу вѣроисповѣдань, то не було-бъ чогось подôбного".

Руска читальня въ Ріо Кляро, въ Бразиліи.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

New York 8. марця 1899.

Красный примѣръ вдячности.

Дня 4. марця умерла ту Розалія Микулякъ, родомъ зъ Лосѣ, горлицкого повѣта, жена Йосифа Микулякъ зъ Ганчовы. Причиною смерти були сухоты горла, на котрй слабовала близько два роки. Микулякъ не належавъ анѣ до братства анѣ до „Союза."

Тутешнй дѣвчата за стаpанемъ Антосѣ Павликъ и Анны Салей зъ вдячности для своей давнои товаришки купили кôлька красныхъ вѣнцѣвъ на труну покôйнои а Іоася и Юстина Монѣта самй положили при трумнѣ два вѣнцѣ.

Се свѣдчить, що ню-йорскй дѣвчата умѣють шановати себе и старають ся якъ и другй народности показати свою любовь для своихъ. Мають братство св. Ольги, до котрого всѣ приступають, що хотять зробити славу собѣ и цѣлôй Руси.

Но зваживши число дѣвчатъ надъ 4 сотъ, то до сего часу еще не всѣ пôзнали користь и важнôсть братства. Часъ бы вже пôзнати и всѣ щобы приступили до братства, а буде слава для всѣхъ.

Приступайте сестры
Въ братство св. Ольги,
А пожитокъ буде для васъ
И слава для Руси.

Бо якъ Богъ зôшле
Смерть чи слабôсть —
Братство въ помôчь стане,
Тай, журба-слабôсть
Скорше перемине.

Викторъ Гладикъ.

Хрунѣ въ Майфильдъ, Па.

Зъ Mayfield, Pa. доносять намъ:

На жаль мушу сказати, що се правда, що Русины выбрали собѣ жида за сквайра. Я не хотѣвъ про те писати, бо встыдно для насъ всѣхъ, а тому всему виннй нашй рускй хрунѣ и то по бôльшôй части православнй, котрй кажуть, що лишь они правдивй Русины, але теперь показали.

Оденъ готельничій хрунь, зъ кôлькома калапоухими и лаболизами босôвъ запродали насъ и выставили наше руске имя на ганьбу передъ другими.

Даруйте, що не годенъ я вамъ бôльше написати, бо троха менѣ серце зъ жалю не пукне, другимъ разомъ опишу обширнѣйше.

Мейфільдчанинъ.

МАШИНА ЗАТРУБѢЛА!..

Вже сонце клонилось къ западови, ховаючи ...е рожеве лице за пенсильвенськй горы, коли ...угльокопѣ машина затрубѣла протяжно-туж...имъ голосомъ, звѣщаючи робôтникамъ конець ...ъ цѣлоденнои працѣ.

Сей голосъ машиновои трубы, хочь вôнъ ...кій непривѣтный, такій проймаючій та пере...зливый, що коли его гудѣне доходить твоихъ ...шей ты мусишь ихъ затыкати, а однакъ, яке ...обе чуте огортае кождого пенсильванця, коли ...чуе его доносне завиване.

Машина затрубѣла, а ревъ еи несесь воз...шными филями, несесь до найблизшихъ еи ...сѣдôвъ: робôтникôвъ въ угльоломахъ, а тамъ ...ôзь закопы до пôдземеля, несучи въ ихъ сер... радôсну новину: поворотъ до родинныхъ хатъ ...выпочинокъ пôсля важкои томлючои працѣ.

Найслухнянѣйшй дѣти того трубного голосу, ...малй и дораслй робôтники, що працюють на ...рхи, въ угльоломахъ, перебираючи камѣне вôдъ ...гля. Майже цѣлѣсенькій день сидять они по...хиленй надъ чорнымъ діяментомъ, а встромивши ...въ него очи, глядять уважно, щобъ вразъ зъ у...гльомъ не скотивсь въ долину якій камѣньчикъ. ...Пôдъ строгимъ доглядомъ наставникôвъ сидять ...они всѣ неподвижно середъ гуку розличного ро...ду машинъ та середъ хмары чорного пороху, ко...трый вкрыкаючи робôтникôвъ, вгрызаесь въ лице, ...очи, уха, уста и нôсъ, робячи людей подôбными ...до себе. Розумѣесь, що така праця томить людей, робить ихъ тупыми и запоморочеными и етотами, лишь руки махинально въ руху, выкидуючи вправно непотрѣбне вôдъ угля.

Машина затрубѣла, а голосъ еи замѣшаный зъ гуркотомъ машинъ, вôдбиваесь о уха робôтникôвъ, вносячи въ ихъ серця чувство радости. Кождый зъ нихъ пôдводить ся зъ свого сидженя, выпростовуе зôгненый цѣлоденнымъ сидженемъ хребетъ, обтрѣпуесь, сплюне кôлька разôвъ чорною саджею, а забравши посудину, въ котрôй була цѣлоденна пожива, прямуе на свѣтъ, щобъ тамъ захопити свѣжого воздуха и удатись до хаты.

Треба бачити тыхъ малыхъ хлопцѣвъ подôбныхъ до малыхъ комѣнярôвъ, якъ они ледви волочуть за собою ноги, а очи ихъ безъ блеску, а лицо лишене тои свѣжости и веселости такъ властивои а конечнои въ молодôмъ вѣцѣ. Вже за молоду важка праця придавлюе ихъ, не даючи способности розвинутись фізично и умыслово, бо немилосерна рука конкуренціи жене ихъ за кусникомъ хлѣба, щобъ улегшити батькови въ выживленю численнои нераз родины. То жь молодй тй робôтники вразъ зô старшими слабосилыми людьми, що негодий вже взятись за яку важкійшу роботу, тягнуть они до своихъ хатъ рѣдко коли перекидуючись якимъ словомъ.

Вже бôльше свобôдными и говôркими есть друга партія робôтникôвъ вугляныхъ, котрыхъ купочками вытягае вінда зъ глубокихъ норъ на божій свѣтъ. Хто привыкне до тои пôдземнои краины, де крôмъ малесенького блеску лямпокъ темно мовь въ могилѣ, чіи нервы загартувались вже до тои степени, що не надто потрясае ними вѣдьмо тыхъ звисаючихъ скалъ, котрй несуть наглу смерть, хто привчивсь заходити ся зъ газомъ, тою страшною и небеспечною силою копаленъ вугля, котра нищить безъ пощады все, що стане ѣй на дорозѣ, чіи очи, уха навыкли вже дивитись и вслухуватись въ проймаючй стоны нещасныхъ покалѣченыхъ або потовченыхъ робôтникôвъ, той каже, що волѣе робити пôдъ землею якъ на верхи, бо тамъ въ лѣтѣ холодно, а въ зимѣ тепло, бо тамъ не чути громôвъ бурѣ анѣ не лѣе дощь, а що найважнѣйше, що рѣдко коли побачити можь наставника. Они не дурнй пхати своеи головы пôдъ небеспеченьство. То-жь робôтники, що працюють по далекихъ неприступныхъ ганкахъ, вôльнй вôдъ догляду и сли платнй денно, не конче высилюють ся въ праци, але за те мають такй пріятности якъ газъ, болото пôдъ ногами, воду надъ собою, котра цѣдить ся на ихъ головы, а що найгôрше низьку жилу вугля, котру вырубуючи треба рачкувати.

Хто привыкъ до того всего той вечеромъ выѣжджае въ гору высвистуючи собѣ, той иде въ говôркимъ товариствѣ. Але чимало есть тамъ и такихъ, для котрыхъ така робота немила, она ихъ щодня деперуе, робить ихъ понурыми и задумчивыми, а розмавляти зъ такими людьми, переконатись можь вôдъ разу, що якъ бы не численна родина або способнôсть знайти иншу хосенну роботу — вôдъ разу кинули-бъ те пекло. Тй робôтники пôдземеля, майнеры, тй правдивй рыцарѣ працѣ, они держать себе за щось высшого вôдъ прочихъ робôтникôвъ товаришѣвъ. То робôтнича шляхта, а значѣне и гôдность становлять довгй лѣта працѣ пôдъ землею.

Машина затрубѣла. Послѣднй выходять копальники чорного діяменту. Тягнуть они домôвъ купочками, чорнй на лицяхъ, въ одягахъ мовь бляха, зъ капкетами на головѣ, на пихъ лямпочки, що розпорошують въ пôдземелю темноту. Они идуть, а машина звернула вже свою трубу въ четверту сторону и голосить родинамъ, що тй, котрй не загинули, повертають цѣло до своихъ родинъ.

Машина трубить, а пôдъ еи голосъ идесь весело робôтникамъ. Они любять еи гудѣне.

— Наша мамуня ревить! — вôдзываесь хтось зъ гурту, смѣючись вымучеными зъ чорнои саджѣ очима та вказуючи бѣлй зубы.

— Еге-жь, — притакують другй — розохотилась наша кормилиця, бодай не забувала нѣколи свого голосу!

— Не знати, якъ завтра?

— Кажуть, що трубѣти буде що днины на повный часъ.

— Дай Боже здоровле нашôй мамуни! — чути загальне вдоволене, — бодай нѣколи не занѣмѣла!

Машина затрубѣла, а еи гудѣне стелить ся понадъ нашимъ мѣстомъ, розплываючись вспокоюючимъ бальсамомъ по жилахъ усего населеня. Тогдѣ ажь глянути любо на людей, коли доведесь тобѣ перейти ся по мѣстѣ. Кого не стрѣнути, у кождого голова пôднесена, на лици царюе спокôй, а на устахъ весела усмѣшка, гдѣ нѣкому нема часу до довгихъ роз... и бѣжить за...дый корыстае въ пригôдного часу своимъ занятемъ. Лишь при встрѣчѣ знакомыхъ почуешь такй слова:

„SVOBODA“

(LIBERTY.)

Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“

Mt. CARMEL, PA.

P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00

До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:

„To „SVOBODA“

P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Польскій верховоды въ Галичинѣ такъ газдують порядно въ тôмъ краю, що хочь-бысь цѣлый свѣтъ зôйшовъ не найшовъ-бысь имъ подôбныхъ. Имъ убздурило ся, що они дуже цивілізованый народъ а хтонебудь коло нихъ обôтре ся сейчасъ зôйде на него культура европейска. Тй польскй панки, имъ доконче захотѣлось завести въ Галичинѣ помѣжь рускимъ и польскимъ хлопомъ цивілізацію европейску, але въ той способъ, щобъ приктику кождого зъ европейскихъ краѣвъ примѣнити до населеня Галичины и тымъ способомъ зробити ей славною якъ збôрку всѣхъ злодѣйствъ и падлюцтвъ, якй лучились въ другихъ державахъ Европы. И такъ:

Звѣстна цѣлому свѣтови нужда Ирляндцѣвъ (Айришôвъ), котрй пôдъ гнетомъ Англіи терпѣли таку неволю, що масами мусѣли втѣкати до Америки. И нынѣ, хочь якъ они ту довго въ Америцѣ, видко въ ихъ житю слѣды тои неволѣ. Польскй верховоды въ Галичинѣ задивились на Англію и своею господаркою довели до того, що народъ стрѣмголовъ втѣкавъ зъ рôдной скибы за море шукати красшои долѣ. Брали они тежь примѣръ зъ Италіи, котра погано поводить ся зъ населенемъ въ Сициліи. Въ выборахъ дорôвнали Мадярамъ выборюючи собѣ польскй крѣсла кровю рускихъ хлопôвъ, а хочь Россія и Нѣмеччина давить несогôрше польскій людъ, они, польска шляхта, хотять собѣ те вôдбити на Русинахъ въ Галичинѣ. Нѣбы то плачуть они надъ гнетомъ свого народу въ тыхъ краяхъ, а самй зо спокоемъ роспинають робучій людъ въ Галичинѣ несогôрше тамтыхъ. Въ однôмъ ще були не дорôвнали а именно въ роскраданю на бôльшу скалю народного гроша. Правда, лучались случаѣ и то досить густй, та крадѣжи обмежались на тысячкахъ. Теперь и тои штуки доказали передъ свѣтомъ, що и они несогôрше вôдъ другихъ, що и они потрафять роздрапати міліоны людского гроша.

Якъ вже было подане въ минувшôмъ числѣ „Свободы“, въ галицкôй касѣ щадничôй бракло грошей міліоны. И що панки робять, щобъ каса зовсѣмъ не збанкротовала? Чи може бракуючй грошѣ стягають зъ тыхъ що провинились? Нѣ! Они ухвалюють въ соймѣ преспокôйно, що край мае дати поруку на 35 міліонôвъ злр., значить ся за паньску забаву заплатить рускій Иванъ и польскій Мацько. Вже бôльшои бесчельности годѣ було сподѣватись, якъ та. Панове бавили ся въ політику, выдавали грошѣ зъ щадницѣ на гарнй дѣвчата, а за той „good time“ мае заплатити хлопъ, нѣбы мае вôнъ ратувати гоноръ польского шляхтича. Тымъ вчинкомъ польскй верховоды въ Галичинѣ покрылись соромомъ и ганьбою передъ цѣлымъ свѣтомъ, але они вже до того звыкли. Плюй имъ въ очи, а они кажуть, що дощь падае.

Лѣстъ кума Микиты зъ Галичины.

Що мы, Русины, походимо вôдъ Хама, сына Ноя, що то першій вынайшовъ горѣвку, о тôмъ наслухавъ ся и начитавъ богато. Зъ початку не хотѣвъ я вѣрити въ тое, щобъ мы зъ такъ пôдлого роду походили, а думавъ все таки, чи случайно жиды при писаню бібліи не написали на насъ того зо злости, но еґомосць сказали, що біблія не може бути сфалшована и я вдарившись въ хавку, сплюнувъ и бôльше о тôмъ не говоривъ, ба вконци и самъ на добре увѣривъ и раджу кождому зъ Русинôвъ про те переконати ся, хто безсторонно умѣе мыслити.

Въ иншихъ народôвъ, коли трафить ся яка своя безрога, що по своѣй хатѣ рые, то кождый, чи знае вôнъ за що, чи не знае за що, а все таки ганьбить злодюгу. У насъ цѣлкомъ инакше! Такого еще похваляють: „То, видите, кажуть, робить се за-для політики; не може заразъ за своими обняти ся, але чекайте, нехай стане тôлько на ноги, то заразъ покаже що знае. Та-жь то нашъ рускій Месія!“ Хто того переконаня мусить ся конче тримати — нехай ся тримае, а я все свое скажу, що така політика выдае ся менѣ дурною, а такій політикъ дурнымъ.

Тôлько о нашихъ Месіяхъ и нашимъ походженю вôдъ Хама сына Ноя. —

Друга рѣчь, що то, якъ кажуть, ставала менѣ коломъ на поперекъ живота, що мене все гнѣвала и тлумила то се, що кôлько разôвъ хто о Русинахъ говоривъ, называвъ ихъ все дурными. Но и ту переконавъемъ ся и справдѣ виджу, що тй всѣ, котрй такъ говорили — говорили святу правду, а мы тôлько черезъ свою дурну голову гнѣвались на нихъ и еще на злость спѣвали собѣ пôдпивши: „А вôдъ Волги ажь до Сяна, надъ Русина нема пана“... А що и тутъ здаю ся говорити правду — послухайте:

Вже кôлькадесять лѣтъ минае, якъ въ насъ зачали Русины робити політику. Яка то була політика, найлѣпше знають тй, що ей робили, а найменьше тй, що днесь за ню дали бы ся розпяти.

Я зъ початку бувъ тои гадки, що Русины взяли ся до чогось такого, якъ Поляки, що хотять воскресити Русь; нашого одного оберґофрата зробити царемъ, пару ґофратôвъ міністрами и т. д., — но чую, що о тôмъ анѣ гадки.

„Русь зробить ся, кажуть, але перше треба просвѣтити народъ“...

Стали просвѣщати.

Оденъ каже: пиши і; другій и; третій ѣ; четвертый радить опустити ъ; пятый все по каждôй буквѣ писати ъ — но борба дойшла до кульминаційного пункту, коли прийшли на слово: рускій. Одни рускій, другй русскій. Й на тôмъ якъ загрузли, такъ до теперь анѣ рушь выѣхати.

Если-бъ где въ Гонолюлю, або где тамъ, где то свôй рôдъ не такъ, якъ мы вôдъ самого Хама — но вôдъ найдурнѣйшого его сына, выводять, зачали ся о такй дурницѣ сварити, то здае ся, щобъ высмѣяли ихъ, яко скôнченыхъ дурнѣвъ, або що гôрше (бо тамъ дикій народъ), казали-бъ поврѣзовати языки и руки, щобъ бôльше такихъ дурниць, анѣ не говорили, анѣ не писали.

То называеся наша, свята, руска політика и мы еще гнѣваемъ ся, якъ насъ хто назве дурнями...

Отъ возьмѣмъ Полякôвъ. Не мають такъ само, якъ и мы політичнои ексистенціи. Мають вправдѣ шляхту, котра тôлько варта, що нашй ґофраты, мають однакъ бодай тôлько розуму, що не роблять такои політики, якъ мы, но цѣлкомъ инншу, бо таку, що провадить до якоись цѣли.

Отъ на пр.: Въ минувшôмъ роцѣ обходили ювилей поета Мицкевича — ба навѣть въ Россіи. Въ кождôмъ мѣстѣ Галичины, въ кождôй дѣрѣ, поставили ему памятникъ, а якъ не памятникъ, то бодай засадили въ честь его деревину. Нашй Русины спѣвали:... надъ Русина нема пана...

Немаю ничъ противъ Полякôвъ анѣ противъ Мицкевича, лишь бы они не пхали носа въ нашу миску, а ѣли зо своеи и дуже краснымъ здае ся менѣ ихъ то поступоване, но не можу дарувати нашимъ Русинамъ, що таку дурну політику провадять.

Кождый памятникъ Мицкевича, кожда деревина въ честь его засаджена — то стовпъ граничный польскои мовы, то розсадникъ и ватра ихъ народности и языка.

...Надъ Русина нема пана!..

Въ кождôмъ мѣстѣ Галичины знайдемо по пару памятникôвъ заслуженыхъ Полякôвъ: Мицкевича, Костюшки, Собеского и т. и. — а памятники тй розкиненй по всѣхъ мѣстахъ давнои Руси.

Що-жь думають собѣ нашй дѣды-прадѣды лежачй въ той земли?

Вправдѣ, кажуть, нема на тамтôмъ свѣтѣ сварки о політику, але все таки обрушить ся въ неоднôмъ яка руска жила тай бодай подумае: Якй то тй нашй внуки-правнуки недоробки! Чужй люде своимъ заслуженымъ мужамъ фундують памятники тамъ где они и ногою не станули и не повиннй бути, а нашй?... Махне рукою, скаже: дураки и оберне ся на другôй бôкъ, щобъ спати до страшного суду и не будити ся вже навѣть на вôдголосъ рускихъ сурмъ, бо руска сурма, если обôзвесь то, або і-і-і-і, або ѣ-ѣ-ѣ-ѣ... Дураки!

Недавно мало двохъ нашихъ політикôвъ сонъ.

Одному зачало ся снити зъ початку, якъ звычайно, то нумера на лютерію, то худй коровы, то знову, якъ і зъ ѣ зачинають ся цѣловати, ажь ту пôдставляе ногу ъ и все щезло, а зъ хмары, чи облака выхиляе ся стать нашого старого Тараса, за нимъ Богдана, а за ними Квѣтка, Котляревскій, то знову Игорь, Ярославъ — однымъ словомъ всѣ мужѣ заслуженй, о котрыхъ пише історія.

Політикъ на те все еще гôрше нѣжь звычайно стративъ голову. „Батеньки рôднй, каже, чи-жь вартъ я го-го?...“

Въ тôмъ гукнуло щось, ажь затрясли ся стѣны. Політикъ збудивъ ся. То стрѣляли власно въ 50 лѣтный ювилей найяснѣйшого пана... Політикъ вставъ и пôшовъ дивитись, якъ злодѣѣвъ будуть выпускати зъ криминалу, та послухати банды. Вже доходить до криминалу, коли видать выходить зъ вôдтамъ другій політикъ, знакомый редакторъ.

Не мали они вправдѣ нѣколи „интенціи“ до себе, но того дня якось серце обомъ змякло, подали собѣ руки тай забалакавшись ишли дальше, а тогда нашъ політикъ и про свôй сонъ.

„Чудно! — каже редакторъ — и я мавъ днесь сонъ подобный. Лежу на „причи“, каже, чую бе 10, 11, 12, а я анѣ рушь заснути не можу и думаю собѣ. Що за „пехъ„! Въ самъ день ювилейный кôнчу кару, еще подумають, що и я де-що пôдцѣпивъ, бо нѣхто и вѣры не дасть, щобъ въ такій день хто иншій кромѣ злодѣѣвъ мôгъ бути „беґнадібованый“ и еще скажуть, що рускій редакторъ по при газетѣ и инше ремесло провадить. То собѣ згадавши, такъ я зажуривсь, що не знаю, коли и заснувъ.

И знову зачинае ся менѣ снити, то се, то те, вôдтакъ народный дôмъ. Чую иде хтось по сходахъ, входить до моей комнаты дивлюсь: Наумовичь, Качковскій, Зубрицкій, коротко, всѣ знакоми Галичане-Русины.

Звôдки, пытаю, милй гостѣ приходите, а самъ чую, що чѣмъ разъ бôльше забуваю языка въ губѣ. Я звôдти, я звôдти, а я, каже Качковскій, ажь зъ самого Кронштада. Прійшлисьмо, кажуть, оглянути ювилей и тебе вôдвидѣти.

Я осмѣлившись, пытаю, то о се, то о те, а якъ прійшло на політику, кажуть:

Перестаньте разъ уже робити дурачества; всѣхъ насъ Русинôвъ на тамтôмъ свѣтѣ ажь кольки колють вôдъ вашои політики. Нѣчо не чуешь бôльше якъ тôлько ѣ, і, ъ и т. д. Наклали менѣ до головы всего, чого я до теперь и не думавъ, а Наумовичь ставъ вже и говорить иди въ миръ, дуракъ, (то вже вôдъ Москалѣвъ навчивъ ся)......... ажь ту двері скрипъ и керкермайстеръ удекорованый двома медалями, однымъ ювилейно-войсковымъ, а другимъ ювилейно-цивільнымъ каже менѣ вставати и выноситись. Отъ и я на свободѣ.“

Забалакавшись, опинили ся коло „кракуса.“ Русинъ, нѣ вôтчины, нѣ хаты немае — де-жь пôде? — Влѣзли пôдъ „кракуса“, зачали обговорювати сонъ и набрали того переконаня, що памятники ставити всѣмъ гостямъ, що ихъ въ снѣ навидѣли, рѣчь дорога, и не такъ конче потрѣбна.

„Ано, брате, каже, оденъ: Теперь пишѣмъ и говорѣмъ, якъ хочемо. Щобъ вôдъ часу до часу кровь опустити безъ цирулика, побиймо си въ чотыри очи, но передъ чужими не розтягаймо своихъ дурниць. На кождый завзывъ ставаймо до борбы зъ чимъ хто може, чи зъ ѣ, чи зъ ъ.

Стараймо ся пôднести економічный быть и просвѣту.

Заложѣмъ якій капиталъ до ратованя землѣ зъ жидôвскихъ и паньскихъ рукъ.

Не пхаймо сынôвъ на самыхъ попôвъ, но учѣмъ ся якого промыслу.

Поляки вышукали другу вôтчину къ Паранѣ, где всѣми силами старають ся пôддержати духа польского. Закладають школы, посылають книжки, а що важнѣйше людей интелігентныхъ за проводирôвъ. Зробѣмъ мы такъ въ Канадѣ. Звôдтамъ нехай выходить вôльне слово и не звязана мысель.

Вôдлучѣмъ релігію вôдъ політики, бо такъ хиба тôлько еще одни Турки до недавна робили, бо и церковь св. того не злучить, що дурна голова розобе.

Памятникомъ для нашихъ мужôвъ заслуженыхъ нехай буде просвѣта и добробытъ, то жь закладаймо школы, читальнѣ, крамницѣ и п... дивѣмъ ся на се, що небо...

— Якъ тамъ бізнесъ?

— Нѣчого собѣ, нѣчого, кобы такъ дальше!

— Давно мы не бачились, чому не заглянете коли до мене? — поспытае купець свого товариша зъ вѣчливости.

— Теперь нѣколи, — звучить вôдповѣдь — колись при вôльнѣйшôй хвили, теперь робять по повному часови, то-жь и намъ бôльше роботы.

— Правда, що треба корыстати зъ часу, бо опôсля якъ перестануть робити и намъ лишить ся бôльше вôльного часу. Я и самъ теперь занятый.

И розходять ся въ поспѣху за своими занятями.

Теперь машина трубить день въ день, то-жь цѣле мѣсто позбавлене майже бôльшои половины мешканцѣвъ. Въ день можешь свобôдно проходити тротуарами — нема натовпу — можешь свобôдно перебѣгати зъ однои улицѣ на другу. Сесе бракуюче число мешканцѣвъ зникло зъ ровени землѣ а перебралось до другого свѣта до пôдземеля, де на довгій часъ обрало собѣ домôвку.

Вечеромъ, коло годины 9, не побачишь живои душѣ на мѣстѣ. Всѣ въ своихъ хатахъ спочивають пôсля цѣлоденнои працѣ. Завтра машина затрубить то-жь годѣ вечерами шлятись. Въ таку нôчь всѣ спять смачно-спокôйно — робôтники, промысловцѣ.

А вже-жь машина завозьмесь и не трубить, ... вôдъ людей, ... мѣста змѣняесь. Улицѣ роять ся ..., ... котрыхъ лици видиѣють чорнй знаки вôдъ угля. Старшй збитй въ купку балакають мѣжь собою, иншй перетягають гурмами зъ однои улицѣ на другу, а молодшй бють середъ дороги пилку. Навѣть купцѣ и готельники повыходять передъ свои склепы и приглядають ся прохожимъ людямъ. Ще якъ машина не затрубѣла якихъ два, три дни, мѣжь людьми чути сердечнй смѣхи, голоснй розговоры, а по салюнахъ чути музыку, веселй спѣвы товаришѣвъ. Декотрй навѣть вдоволенй зразу, що машина не трубить, бо и въ тыхъ вôльныхъ вôдъ роботы дняхъ можь вôдотхнути пôсля довгои працѣ, выплювати чорну саджу зъ грудей, налюбоватись деннымъ свѣтломъ и вôддыхати свѣжимъ воздудомъ.

Але коли машина затне ся и мовь заклята нѣ пары зъ своеи пащи не пустить?! Тогдѣ на мѣсто налягае загальный сумъ, всѣ мовчазно перетягають улицями мѣста, ту и тамъ, коли глипнешь на выставовй вôкна, побачишь, що въ денекотрыхъ мѣсцяхъ, склепы порожнй. Кажуть, що не могли выплатитись и збанкротували. Людей подыблешь на улицяхъ въ глубоку нôчь. Нема чого спѣшитись, адже-жь на одно выйде, коли спати чи въ ночи чи въ день. И такъ машина не буде трубѣти зъ рана. Чимъ дальше въ дняхъ тымъ люде стають бôльше понурыми, нервовыми. У кождого на устахъ одно пытане:

— Не знати, коли робота рушить, не чули вы?

— Говорять, що вôдъ половины мѣсяця мае трубити на три дни по три чверти! — чути вôдповѣдь.

— Або то правда? — докине и свое слово якійсь недовѣрокъ, — такъ само и тамтого мѣсяця казали а оно ледви выробило по одному дневи на тыждень.

— И що то вчинити зъ такимъ заробкомъ? — нѣ то за хлѣбъ, нѣ за мясо, нѣ за помешкане, ледви старчило бы на кôлька шклянокъ пива!

— А не знаете вы, чому не робять, чи машины попсувались чи що? — заведе иншій бесѣду таки про ту саму справу, бо въ той спосôбъ въ такôй загальнôй розмовѣ про загальну бѣду забувае ся на дѣйсный станъ и мѣжь зôбраными наступае розрада.

— Що-жь... панове... мають міліоны, тожь и спѣшитись имъ не треба зъ роботою. Впрочѣмъ, хто-жь ихъ тамъ збагне, що мѣжь такими думками водить ся!

И розходять ся люде въ различнй стороны, щобъ знову зъ другими зачати ту саму бесѣду и выслухати найрôжнороднѣйшихъ оповѣдань, чому машина не трубить або коли она затрубить и на якъ довго.

Прийдешь до хаты тамъ тежь нѣгде не вчуешь иншои бесѣды якъ про те само пытане, а коли вже про те поговорять тогдѣ зачинають ся цѣкавй розказы про давнй часы, коли машина трубѣла на нôчь и на день и якъ то легко и весело жилось кождому чоловѣкови.

— Такъ, такъ! Теперь вже не тй часы, що колись. Бѣда вже теперь и въ Америцѣ! — закôнчить оповѣдачъ свою бесѣду.

Мене тежь огортае те саме сумне або веселе чуте, що и всѣхъ людей нашого мѣста, коли машина затрубить або замовкне. Кôлько разôвъ встану рано, перше моимъ пытанемъ, чи машина нынѣ трубѣла. Если скажуть, що такъ, по моихъ жилахъ перейде легка дрожь вдоволеня, я тогдѣ способный до умысловои працѣ на цѣлый день. Противно, коли у вôдповѣдь на мое запытане зачую непотѣшну новину, я стаю отяжѣлымъ, и соннымъ и хочь и возьмусь за яку роботу она не выходить такою якъ повинна бути. Мои гадки снують ся лѣниво, тогдѣ я самъ собѣ не милый. Въ такôмъ станѣ сунесь зъ провола важке пытане:

— И хто-жь то та всемогуча сила, котра нависла надъ 14 тысячнымъ населенемъ нашого мѣста и заважила надъ его втѣхою и сумомъ? Хто се той могучій панъ, що граесь до вподобы нашими чутями, нашимъ житемъ и мы, люде, що маемъ бути панами свѣта, мы мусимъ гнутись передъ нимъ и танцювати, якъ намъ вôнъ заграе? Хто?

— Се кôльканайцять людей, злѣпленыхъ зъ такого самого тѣста, що и мы, люде якъ и мы, що звуть ихъ ту компаніею лігайскою и рединьскою. Въ иншихъ мѣсцевостяхъ може они якъ инакше звуть ся!

Стефанъ Макаръ.

Ив. Франко.

чикъ прадѣтъ робили, но на се, що теперь свѣтъ робить."

Подали собѣ руки — розойшли ся.

На третій день слова повній злои славы замурали непорочный аркушъ паперу подъ газету.........

До теперь хвалили всѣ хлопскій розумъ, а декотрй (патріоты) додавали рускій, хлопскій розумъ. Теперь вже и той зойшовъ на „цуресъ."

Хлопы, що перше двѣ недѣлѣ чухали потилицю, нѣмъ на щось водважились — теперь, слава Богу, надумують ся коротше, но все еще такъ роблять, якъ и передше.

Въ Галичинѣ натерпѣли ся такъ, що мукъ подобныхъ и въ „четнѣ минси" не знайде, а доставшись до Канады, або до Сполуч. Державъ п. А. все такъ роблять, якъ въ хатѣ. Ажь не добре робить ся читати все въ „Свободѣ": „Перестаньте тое и тое и тое... а робѣть такъ а такъ.

Нема жида, нема пана, нема секвестра, анѣ старосты — розумъ, що мавъ бы ити въ гору, а вонъ на псы.

Но и скажѣмъ самй — и мудрй мы?

Бувайте здоровй.

Вашъ кумъ Микита.

НОВИНКИ

Зъ Филиппинъ.

Если-бъ се было правдою, що голосять американьскй часописи, то на Филипинахъ не повинно бы вже бути анѣ одного повстанця. После тыхъ звѣстокъ Американцѣ забивають масами Филипинцѣвъ, выпираючи ихъ въ задъ, а самй посувають ся впередъ, при чомъ не посять въ жовнѣрахъ жадныхъ стратъ або дуже малй. Доносять, що минувшого тыждня Американцѣ знову водносли побѣду надъ Филипинцями, чимало ихъ убили, поранили, позабирали въ полонъ... То однакъ певнымъ выдае ся, що Американцѣ такъ далеко посувають свои водделы на Филипинахъ, якъ далеко сягають ихъ кулѣ зъ военныхъ кораблѣвъ. Въ той способъ заняли они Манілю, заняли осады при манільскомъ заливѣ, заняли Ильоильо и Пасігъ и иншй мѣсточка положенй надъ доступными для кораблѣвъ берегами моря. Война нѣшопутными силами веде ся лѣниво и тяжко и тому война потягнесь ще довго, заки Американцѣ будуть могли кульками завести свободу на филипинскихъ островахъ.

Сростоване.

Польскій еміграційный домъ, про котрого описавъ я тому два мѣсяцѣ въ „Свободѣ" стоить теперь добре подъ новымъ зарядомъ. Давный управитель здерши зъ бѣдныхъ высше 2 тысячѣ дол. хотѣвъ утѣкати, но поліція прихопила его, коли хотѣвъ вокномъ спустити ся на улицю. Нынѣ неоденъ зъ Русиновъ знаходить тамъ добру опѣку, тожь ели хто образивъ ся тымъ, що я перше писавъ — нынѣ простую. Те, що я писавъ про еміграційный домъ, писавъ я на подставѣ давнѣйшого, а що оно такъ было про те интересованй знають.

Викторъ Гладикъ.

Убралась сама на смерть.

Елисавета Паркеръ зъ Бруклина дала собѣ ушити найновомоднѣйшу бѣлу сукню. Коли сукня была готова зъ смѣхомъ сказала до своего мужа: „Чекай невдовзѣ побачишь ся на менѣ." Мужь вышовъ зъ дому, но въ короткомъ часѣ вернувъ ся, щобы побачити свою жену въ новой сукни. Коли его побачила въ дверехъ сказала: „Good bye John" и выпила шклянку карболевои кислоты. Закимъ прійшовъ докторъ была нежива.

На улици.

Два гріноры, що только зойшли зъ шифу, зобачили на улици 5 центовъ. Першій каже: — Ваню, подойми тамтй грошѣ!

— Що? — каже Василь, — тамъ ще не здурѣвъ хиляти ся по такй грошѣ. — Та-жь мы прійшли до Гамерики на золото и золота повинни есьмо найти, и копнувъ зъ погордою 5 центовъ.

— П. Микола Михновскій Украинець подавъ до петергбурскои цензуры просьбу о дозволъ выдавати въ Петербурзѣ тыждневый журналъ украиньско-рускою мовою зъ такою програмою: 1) Красне письменьство: оповѣданя, поезіи, драматичнй творы; 2) Популяризація наукъ и штукъ; 3) Критика и библіографія; 4) Мѣшанина: всѣлякй цѣкавй вѣдомости. Журналъ мавъ бы звати ся „Промѣння." На дозволъ выдаваня сего журнала нема великои надѣѣ при пануючой въ Россіи политичной системѣ супротивъ Украины.

— Зачуваемо, що по Канадѣ волочать ся помѣжь рускихъ людей польскй попы, котрй тамъ сповняють духовнй требы. Розказують они людямъ, що они пріятелями рускихъ людей, прійшли ихъ душѣ вырвати зъ горла чортовъ а воду вмѣють такъ само освятити якъ и рускій священникъ. До Канады буде теперь наплывати чимъ разъ больше такихъ пріятелѣвъ, а нашй люде будуть покорно прійматн кождого. — Стережѣть ся непрошеныхъ опѣкуновъ, щобъ часомъ не попекли собѣ на нихъ пальцѣвъ.

— Зъ Красноярска въ Сиберіи доносять, що надь рѣкою Тануръ тамошнй мешканцѣ знайшли два трупы. Се правдоподобно трупъ професора Андрого и его товарища, що выбравъ ся въ юнію 1898 р. зъ Швеціи бальономъ, абы водкрыти повночный бѣгунъ. Швецке правительство вызначило велику нагороду тому, хто напевно переконае ся, що се трупъ профессора Андре.

Важне для Питсбурга и околицѣ:

Выдѣлъ братства св. О. Николая въ Питсбургъ, Па. дае добру нагоду для всѣхъ членовъ, що не належать до жадного братства анѣ взагалѣ до жадной організаціи. Именно повѣдомляе ся всѣхъ мѣсцевыхъ и доокрестныхъ Русиновъ, що на будучомъ мітінґу дня 9. цвѣтня б. р. будемо приймати до братства безъ вступного, а то тому, бо хочемо, щобъ нашй Русины могли численнѣйше лучити ся въ одну сильну и трѣвку організацію оперту на любовѣ и едности.

Питсбургъ, Па. 12. марця 1899.

За выдѣлъ:

Д. Павлишакъ, председатель.
А. Павлякъ, секретарь.

Штучнй возки и машины до шитя.

Вынайдено недавно возокъ для дѣтей, при котромъ е инструментъ, котрый коли возокъ иде, грае прекраснй мельодіи и пѣснй, котрыхъ дитина радо слухае. — Машина до шитя, при котрой е приправлена фана, коли машина въ руху, фана обертве ся и робить холодъ для роботника.

Подяка.

Почуваюсь до найсвятѣйшого обовязку зложити щиросердечну подяку всѣмъ, що взяли чинну участь въ похоронахъ моеи незабутои подруги Анастазіи, а особенно оо. Ив. Констанкевичови, К. Лавришинови, А. Вончевскому и Ст. Макарови. Най Г. Богъ вынагородить вамъ за вашъ трудъ и вамъ всѣмъ, що булисьте зо мною въ томъ сумчомъ для мене дни.

Теодоръ Федько, мужъ.
Семанъ Федоровскій, швагеръ.
Анна, " " сестра.

ЗНОВЬ НОВА КНИЖКА!

Знову вийшла нова книжка! Ту книжку написавъ Ст. Макарь, а списавъ вонъ чотыри цѣкавй повѣданя на 78 сторонахъ. Тота книжочка мае заголовокъ: „Оповѣданя." Хто хоче тоту книжочку купити, най пише до редакціи „Свободы" и най заплe 17 центовъ, а доста не книжочку. Она коштуе 15 центовъ, а зъ пересылкою 17 цнт.

Посмертнй вѣсти

†

Дня 15. с. м. водбувъ ся похоронъ Анастазіи Федько, жены Теодора Федька, управителя рускои, компанічнои торговлѣ и члена „Р. Н. Союза" въ Шамокінъ, Па. Покойна выѣхала до Філядельфіи на операцію, после котрои померла въ тамошномъ шпитали, зводки спроваджено еи до Шамокінъ. Похороны водбулись величаво, котрыхъ довершивъ о. Т. Обушкевичь зъ Мейфильдъ, Па. въ асистенціи отцѣвъ: К. Лавришина зъ Шенандоа и А. Бончевского зъ Ансоніи, Конн., котрый якъ разъ бувъ подъ той часъ въ Мт. Кармель у о. С. Макара. Трогаючу проповѣдь надъ могилою выголосивъ мѣсцевый священникъ о. Ив. Констанкевичь.

Небожка была щирою Русинкою, належала до рускоrо хору, а въ товариствѣ Русиновъ зъеднала собѣ любовъ и прихильность, то-жь лишила по собѣ жаль не лишь у еи чоловѣка, а у кождого, хто еи знавъ.

Вѣчная ѣй память!

На протонотара.

Осьтымъ оголошую себе яко кандидатъ на протонотара повѣта Northumberland. Есьмъ зъ партіи демократичнои, а номінація на згаданый урядъ мае водбутись въ юлію. Если буду выбранымъ, буду заступати народъ честно.

M. B. Kramlich
SHAMOKIN, PA.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ!"

СМѢШНЕ

ДУРНЙ ПРОДАЖНѢ.

Одному чоловѣкови та треба было у мѣстѣ купити дьохтю. Отъ, не потрафивъ вонъ куды треба, та и зайшовъ у таку крамницю, де всякй фіги-миги продають.

Увойшовъ, мазницю поставивъ бѣля ногъ та и дивить ся.

А въ крамници только оденъ крамарчукъ и питае ся вонъ того чоловѣка:

— А чого тобѣ?

— А дивлюсь, — каже чоловѣкъ, що тутъ продае ся.

— А тобѣ-жь чого?

— Та менѣ дьохтю.

— Та не дьоготь же, а дурнѣ, дурнѣ, дурнѣ тутъ продають ся.

Подививсь чоловѣкъ на него та и каже:

— Отсе-жь якъ тыхъ дурнѣвъ здорово купують — только оденъ усього и зоставъ ся...

ХИТРЫЙ ЦИГАНЪ.

Обѣда у коршмѣ якійсь купець и подали ему порося печене. А тутъ циганъ нагодивъ ся, просить ѣсти. А купець:

— Добре! — каже. — Що ты найсампередъ зробишь поросяти отсему, те и я тобѣ зроблю, а тодѣ вже и ѣстимешь.

А циганъ заразъ те порося поцѣлувавъ та тогдѣ:

— А ну, пане, и мене такъ!

ОЧЙ.

Принѣсъ чоловѣкъ податокъ, а писарь подививсь у книгу та и каже:

— За тобою ще недоплатка. Ты не воддавъ.

— Нѣ, воддавъ.

— Не воддавъ!

— Отъ же воддавъ!

Бачить писарь, що не одурить, та щобъ выкрутити ся якось, — до писарчука:

— А подай менѣ окуляры!

Надѣвъ окуляры, глянувъ:

— Правда твоя, воддавъ.

Тодѣ той чоловѣкъ:

— Отъ спасибо отсимъ склянным очамъ, а тй хочь бы повылазили!

МОСКАЛЬ.

Падавъ Москаль зъ черешнѣ та:

— Соломы, — кричить, — соломы!

А якъ упавъ:

— Нѣ, — каже, — не треба вже.

ГАРНА ДѢВКА.

— Ты, дѣвко, не вмѣешь прясти.

— Дарма!

— Ты не вмѣешь и печѣ топити.

— Та дарма!

— Ты не вмѣешь и хаты вымести.

— Та дарма!

— Ты не вмѣешь и шити.

— Та дарма-жь, кажу!

— Ты не вмѣешь и танцювати...

— А брешешь!

— Лейбо! ты нынѣ въ дуже добромъ гуморѣ!

— Я обходжу свой ювилей. Нынѣ есть власне 25 разъ, якъ я щасливо зъ криміналу выйшовъ.

Свѣдомый переступникъ.

Ант. па Чехова.

Передъ слѣдчимъ судіею стоить малый, незвычайно худый мужичокъ въ пестровой сорочцѣ и латаныхъ штанахъ. Его лице, поросле волосємъ и рябе, а его очи, ледви видни зподъ густыхъ, обвислыхъ бровъ, мають выразъ понурои суворости. На головѣ цѣла кучма давно вже нечесаного волося, що надає ему ще бôльшои павучои суворости. Вôнъ босый.

— Денисъ Григоревъ! — зачинає слѣдчій судія. — Приступи близше и вôдповѣдай на мои пытаня. Дня семого липня сего року желѣзничій сторожь Иванъ Семйоновъ Акінфовъ, переходячи рано по лініи на 141-ôй верстѣ заставъ тебе, якъ ты вôдкручувавъ шрубку, якою примоцьовують шины до порогôвъ. Ось она, тота шрубка!... Зъ котрою то шрубкою вôнъ и затримавъ тебе!... Чи такъ оно було?

— Чого?

— Чи такъ оно було, якъ обясняє Акінфовъ?

— Звѣсно, було.

— Добре; а длячого-жь ты вôдкручувавъ шрубку?

— Чого?

— Ты покинь то свое „чого", а вôдповѣдай на пытане: на що ты вôдкручувавъ шрубку?

— Якъ бы не потрѣбно, не вôдкручувавъ бы, — хрипить Денисъ, поглядаючи на стелю.

— На що-жь она тобѣ потрѣбна ся шрубка?

— Шрубка? Мы зô шрубокъ робимо грузило.

— Хто такій — мы?

— Мы, люде... Климовскій мужики, значить.

— Слухай, чоловѣче, не удавай ідіота, а говори розбôрно. Нема тутъ чого брехати про грузила!

— Зъ роду не брехавъ, а тутъ брешу... — муркоче Денисъ, клѣпаючи очима. — Та чи-жь можна, ваше благородіе, безъ грузила? Коли ты насадишь на гачокъ живця або „выползка", то хиба вôнъ пôде на дно безъ грузила? Брешу... — усмѣхає ся Денисъ. — Чортъ въ нѣмъ хиба, въ тôмъ живци, коли по верху буде плавати! Окунь, щупакъ, меньокъ все на днѣ хапає, а котра, якъ що по верху плаває, то тоту хиба лише „шилѣшнеръ" вхопить, та и то рѣдко... Въ нашôй рѣцѣ не жіє шилѣшнеръ... Ся рыба любить просторъ...

— На що ты прошилѣшнера розповѣдаешь?

— Чого! Таже вы самй пытаете! У насъ и паны такъ ловлять... Найостатнѣйшій хлопчиско не буде вамъ безъ грузила ловити. Розумѣє ся, котрый не знає, то той и безъ грузила пôде ловити... Для дурня законъ не писаный...

— То ты кажешь, що ты вôдкрутивъ тоту шрубку на то, щобы зробити зъ неи грузило?

— А що-жь бы? Не на забавку-жь!

— Але на грузило ты мôгъ взяти олова, кульку, якій цвяшокъ...

— Олова на дорозѣ не знайдешь, треба купити, а цвяшокъ нездалый... Лѣпшого якъ шрубка и не найти... И тяжка, и дѣрка є.

— Онъ якого дурня удає зъ себе! Наче вчера народивъ ся, або зъ неба упавъ... Хиба ты не розумѣешь, дурна голово, до чого веде то то вôдкручуване? Нехай бы сторожь не доглянувъ, такъ бы поѣздъ мôгъ зôйти зъ шинъ, людей бы убило! Ты бы людей убивъ!

— Заступи Господи, ваше благородіе! На що-бъ я убивавъ! Або-жь мы нехрещеній, чи лиходѣѣ якй? Слава Тобѣ Господоньку, паноньку хорошій, вѣкъ я проживъ, тай не то щобъ убивавъ, але и гадки такои не було... Спаси и помилуй, Царице небесна... Що се вы!

— А вôдъ чого-жь ты думаешь, розбиваюиь ся поѣзды? Вôдкрути двѣ-три шрубки, и гатове нещасте!

Денисъ усмѣхаеть ся и недовѣрчиво споглядає на судію.

— Се се! Вже стôлько лѣтъ цѣле село вôдкручує шрубки и Господь стерѣгъ, а тутъ бы и поѣздъ розбило... людей убивъ... Якъ бы я шину забравъ, або скажѣмъ, полѣно поперекъ ихньои дороги поклавъ, но, тодѣ, може бути, звернуло бы поѣздъ, а то... тьфу! шрубка!

— Та зрозумѣй же ты, що шрубками примоцьованй шины до порогôвъ!

— Та се мы розумѣемъ... Мы-жь не всѣ вôдкручуемъ, а й лишаемъ... Мы по дурному не робимъ... мы зъ розумомъ...

Денисъ позѣхає и хрестить ротъ.

— Торôкъ тутъ зôйшовъ поѣздъ зъ шинъ, — каже судія. — Теперь вже знаемъ, чому...

— Що кажете?

— Теперь, кажу, знаемъ, чому торôкъ поѣздъ зôйшовъ зъ шинъ... Я вже розумѣю!

— На то вы и ученй, щобы розумѣти, ласкавцѣ нашй... Господь знавъ, кому дававъ розумѣнє... Вы отъ и розсудили що и якъ, а сторожь, такожь хлопъ безъ нѣякого розумѣня, хапає за обшивку тай тягне... Ты впередъ роздумай, а потôмъ вже тягни! Звѣстно — хлопъ и хлопскій розумъ... Запишѣть такожь, ваше благородіе, що вôнъ мене два разы по зубахъ ударивъ и въ груди...

— Якъ у тебе трясли, то найшли ще одну шрубку... Де ты еи вôдкутивъ и коли?

— Се вы про сю, що пôдъ червоною скринчиною стояла?

— Не знаю, де она у тебе стояла, досить, що найшли. Коли ты еи вôдкрутивъ?

— Я еи не вôдкручавъ, менѣ еи давъ Гнатко, сынъ кривого Семена... Се я про сю, що пôдъ скринкою стояла, а тоту, що на дворѣ у саняхъ качає ся, то мы разомъ зъ Митрофаномъ вôдкрутили.

— Зъ якимъ Митрофаномъ?

— Зъ Митрофаномъ Петровымъ. Хиба вы не чули за него? Вôнъ у насъ неводы робить и панамъ продає. Ему сихъ шрубокъ богато потреба. На кождый невôдъ зъ десять...

— Слухай! 1081-ый параграфъ карного кодекса говорить, що за кожде навмысне зроблене ушкоджене желѣзницѣ, коли оно може ввести въ небезпечность транспортъ, що иде сею дорогою, и обжалованый знавъ, що наслѣдкомъ сего мае бути нещасте... Розумѣешь? Знавъ! А ты не мôгъ не знати, до чого веде того вôдкручуване... Вôнъ мае бути засудженый на каторжни роботы.

— А що-жь, вы лѣпше знаете... Мы люде темнй... Хиба мы що розумѣемъ?

— Ты все розумѣешь! Ты брешешь, удаешь!

— На щобъ я брехавъ? Спытайте въ селѣ, коли не вѣрите... Безъ грузила тôлько верховодицю ловлять, а що вже гôрше вôдъ вюна, тай вôнъ безъ грузила не пôде.

— Ты ще розкажи про шилѣшнера! — смѣеть ся судія.

— Шилѣшнеръ у насъ не трафляеть ся... Пускаемо по водѣ язычокъ безъ грузила зъ метеликомъ, бере „головль", та и то зле.

— Но, мовчи вже...

Наступає мовчанка. Денисъ переступає зъ ноги на ногу, поглядає на стôлъ зъ зеленымъ сукномъ и сильно клѣпає очима, такъ якъ бы видѣвъ передъ собою не сукно, а сонце. Судія скоро пише.

— Чи йти менѣ? — пытає Денисъ по короткôмъ мовчаню.

— Нѣ! Мушу тебе взяти пôдъ варту и вôдôслати до арешту...

Денисъ перестає клѣпати, и пôднявши свои густй брови зъ пытанемъ дивить ся на урядника.

— Се-бъ то якъ-же до арешту, ваше благородіе! Я не маю коли, менѣ треба на ярмарокъ; вôдъ Юрка вôдôбрати три рублѣ за сало...

— Мовчи не перешкаджай!

— До арешту... Якъ бы було за що, то пôшовъ бы, а то такъ... нѣ зъ сего нѣ зъ того... за що? И не кравъ, вѣдай, и не бивъ ся... А якъ що вы за податокъ сумнѣваетесь, ваше благородіе, то не вѣрте старостѣ... Вы спытайте пана непремѣнного члена... Хреста на нѣмъ нема, на тôмъ старостѣ...

— Мовчи!

— Я и такъ мовчу... — бурмоче Денисъ. — А що староста набрехавъ у выказѣ, то я се хоть пôдъ присягою... Насъ трохъ братôвъ: Кузьма, Григоревъ, значить Юрко Григоревъ и я, Денисъ Григоревъ...

— Ты менѣ перешкаджаешь... Гей, Семенъ! — кричить судія. — Вывести его!

— Насъ трохъ братôвъ, — муркоче Денисъ, коли двохъ сильныхъ воякôвъ беруть и ведуть его зъ салѣ. — Братъ за брата не вôдповѣдає... Кузьма не платить, а ты, Денисъ вôдповѣдай... Судїѣ! Умеръ небôщикъ панъ-генералъ, царство небесне, а то показавъ бы вôнъ вамъ судіямъ... Треба судити умѣючи, не абы якъ... хочь и выбій, але щобъ було за що, по совѣсти...

Зъ „Літ.-Наук. Вістника."

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.